

**КЗВО «Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий музичний коледж»**

Циклова комісія «Теорія музики»

**Методичні рекомендації та завдання
до самостійної роботи здобувачів освіти
з навчальної дисципліни «АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ »**

Освітньо-професійний ступінь: Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність: В5 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

Дніпро - 2025

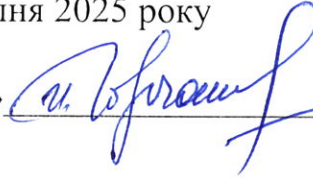
Розробник:

Брондзя В. М., викладач-методист циклової комісії «Теорія музики»

Розглянуто та схвалено на засіданні ЦК «Теорія музики»

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова ЦК «Теорія музики»

Ірина ГОРЧАКОВА

Мета курсу «Аналіз музичних творів» – виховання у здобувачів освіти сприйняття музичної форми як живого процесу, розуміння логіки музичної форми, єдності та взаємообумовленості форми та змісту.

Завдання курсу:

- виховання у здобувачів освіти повноцінних естетичних оцінок та критеріїв;
- формування їх музичного мислення, почуття стилю, творчих здібностей, що у комплексі складає основу для усвідомлення художнього змісту музичних творів крізь аналіз їх композиційних форм та виразних засобів;
- розвиток вміння користуватися всіма доступними джерелами знань, самостійно добирати матеріал до реферату, доповіді, самостійної роботи;
- опанування алгоритмів визначення предмету, структури, функції, принципів, методів, основних категорій аналізу музичних творів як науки;
- розвиток вміння оцінки особливостей композиції музичного твору в історико-стилістичному контексті;
- володіння практичними навичками аналізу музичних творів в єдності форми та змісту.

Самостійна робота

Основою ефективного розгляду теоретичних положень навчальної дисципліни на заняттях, разом з засвоєнням теоретичного матеріалу, є **самостійна робота** здобувачів фахової передвищої освіти, яка передбачає різні форми праці.

Самостійна робота спрямована на більш якісне отримання основних знань та умінь, посилення взаємозв'язків з іншими дисциплінами спеціального циклу, розширення творчого потенціалу, світогляду студентів.

Самостійну роботу варто починати з вивчення (повторення або закріплення) теоретичного матеріалу конкретної теми, у т.ч. треба ознайомитися, вивчити відповідний матеріал підручника чи навчального посібника, рекомендованих монографій та інших джерел. Читати треба уважно, всебічно і критично аналізувати прочитане. Зустрівши нове, незрозуміле слово, термін чи вираз, обов'язково необхідно з'ясувати його зміст, використовуючи довідкову і енциклопедичну літературу. Не зробивши цього, здобувач освіти ризикує сприйняти неправильно значення слова чи виразу або й всього тексту.

Перелік рекомендованої літератури не є вичерпним, здобувачі освіти мусять опановувати інші джерела.

Самостійні заняття охоплюють різні форми роботи:

- оформлення схем–записів, аналізів творів, про які йшла мова на практичному занятті;
- аналіз додаткових творів;
- підбір прикладів до теоретичних питань;
- закріплення пройденого на практичному занятті матеріалу;
- підготовка до контрольних заходів;
- робота з додатковою літературою з проблем аналізу музичних творів;
- підготовка анотацій творів з фаху або педагогічного репертуару;
- підготовка анотацій творів студентів - композиторів;
- виконання творчих завдань: створення музичних фрагментів, імпровізація за фортепіано та інше.

Перелік питань, які виносяться на підсумкове заняття, складається з питань, що розглядаються на заняттях та питань для самостійного вивчення.

Структура самостійної роботи

№ теми	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Ознайомлення з базовою літературою та понятійним апаратом предмета «Аналіз музичних творів». Зробити класифікацію видів мистецтва.	2
2	Заповнення таблиці зі стилів, жанрів та форм. Створення таблиці «Композитор-стиль».	3
3	Аналіз виражальних засобів у творах з урахуванням рівня групи.	2
4	Охарактеризувати структури підсумовування, дроблення, та дроблення із замиканням у творах з фаху.	1
5	Зробити письмово варіанти музичної теми (4-8 тактів): орнаментация, збільшення, зменшення, жанрова трансформація зміна метру та ритмічного малюнку (марш, полька, вальс), зміна ладу, зміщення сильних та слабких долей, ракохід, дзеркальне звернення.	2
6	Зробити комплексний аналіз твору у формі періоду (за фахом або з педагогічного репертуару).	2
7	Зробити комплексний аналіз твору у простій формі (за фахом або з педагогічного репертуару).	2
8	Зробити комплексний аналіз твору у складній формі (за фахом або з педагогічного репертуару).	3
9	Заповнити таблицю «Порівняння різновидів рондо». Зробити комплексний аналіз твору у формі рондо.	2
10	Заповнити таблицю «Порівняльна характеристика за видами варіацій». Зробити комплексний аналіз твору у формі варіацій.	3

11	Намалювати схему нормативного тонального плану класичної сонатної форми. Зробити комплексний аналіз твору у сонатній формі (за фахом).	2
12	Зробити комплексний аналіз твору у формі класичного концерту.	2
13	Зробити комплексний аналіз твору у старовинній сонатній формі або формі рондо-сонати.	2
14	Заповнити таблицю «Характеристика обов'язкових танців старовинної сюїти». Зробити загальну характеристику твору циклічної форми.	1
15	Зробити комплексний аналіз поліфонічного твору (за фахом).	3
16	Зробити комплексний аналіз твору у контрастно-складеній, вільній, змішаній або концентричній формі.	1
17	Зробити комплексний аналіз вокального твору (романсу, пісні, балади тощо).	1
18	Зробити комплексний аналіз оперного твору (арії, каватини тощо).	1
	Всього за навчальним планом	36

Завдання для самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти

ТЕМА 1. Вступ. Аналіз музичних творів як предмет і наукова дисципліна.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи).

Письмово:

Зробити класифікацію видів мистецтва.

Тема 2. Зміст та форма; стиль та жанр, їх класифікація.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи).

Письмово:

1. Навести приклади втілення схожої тематики в творах різноманітних жанрів і форм композиторів різних стилів та епох. По кожному композитору треба вказати його повне ім'я, національну школу, століття життя, стиль (епоху, творчій напрямок) його творчості.

2. Заповнити таблицю музичних стилів, жанрів, форм.

3. Заповнити таблицю жанрів різних видів мистецтв.

Виконання деяких письмових завдань студенти починають на уроці та повинні завершити вдома.

ТЕМА 3. Засоби музичної виразності.

Усно:

1. Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи.)
2. Взаємодія виражальних засобів у музичних творів або фрагментах творів. Обговорення після прослуховування у запису - без нот:

М. Скорик: Народний танець, Естрадна п'єса, Лірник, Жартівлива п'єса.

Письмово – по нотах (за вибором викладача):

В.А. Моцарт. Арія Фігаро «Хлопчик жвавий» (рефрен);

Ф. Шопен. Прелюдія мі мінор;

А. Філіпенко, сл. Т. Шевченка, пісня «Зацвіла в долині».

ТЕМА 4. Масштабно-тематичні структури. Функції частин музичної форми та типи викладу.

Усно:

1. Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням спеціалізації та рівня кожної групи).
2. У нотах за фахом вкажіть розділи творів, їх функції та типи викладу. Обґрунтувати.

Письмово:

1. Охарактеризувати структуру підсумовування (з прикладом).
2. Охарактеризувати структуру дроблення (з прикладом).
3. Охарактеризувати структуру дроблення із замиканням (з прикладом).
4. Написати слухову роботу: визначити мотив, фразу, речення, масштабнo-тематичну структуру, тип викладу.

ТЕМА 5. Музична тема та засоби її розвитку. Поняття музичного тематизму.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи)

Письмово:

Зробити варіанти музичної теми (4-8 тактів)- за вибором викладача: орнаментация, збільшення, зменшення, жанрова трансформація зміна метру та ритмічного малюнку (марш, полька, вальс), зміна ладу, зміщення сильних та слабких долей, ракохід, дзеркальне звернення.

ТЕМА 6. Період.

Усно:

1. Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи)
2. Навести приклади жанрів у формі періоду за вашим фахом.

Письмово:

- 1.Зробити схему та комплексний аналіз періоду - за вибором викладача.
- 2.Зробити комплексний аналіз твору у формі періоду (за фахом або з педагогічного репертуару).

ТЕМА 7. Прості форми.

Усно:

1. Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи).
2. Навести приклади жанрів у простих формах за фахом.

Письмово:

1. Зробити схему та комплексний аналіз твору у простій формі - за вибором викладача.
2. Зробити комплексний аналіз твору у простій формі (за фахом або з педагогічного репертуару).

ТЕМА 8. Складні форми.

Завдання. Усно:

1. Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи).
2. Навести приклади жанрів у складних формах за вашим фахом.

Письмово:

Зробити комплексний аналіз твору у складній формі (за фахом або з педагогічного репертуару).

ТЕМА 9. Рондо.

Усно: Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи)

Письмово:

1. Заповнити таблицю «Порівняння різновидів рондо» (для розвинутих груп).
2. Зробити комплексний аналіз твору у формі рондо, як варіант – у рондо подібній формі, з рисами рондо (за фахом або з педагогічного репертуару).

ТЕМА 10. Варіації.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи)

Письмово:

1. Заповнити таблицю «Порівняльна характеристика за видами варіацій».
2. Зробити комплексний аналіз твору у формі варіацій, або твору з рисами варіацій (за фахом або з педагогічного репертуару).

ТЕМА 11. Класична сонатна форма.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи).

Письмово:

1. Намалювати схему нормативного тонального плану класичної сонатної форми.
2. Зробити комплексний аналіз твору у сонатній формі (за фахом).

ТЕМА 12. Різновиди сонатної форми.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи)

Письмово:

Зробити комплексний аналіз твору у формі класичного концерту (за фахом, при наявності).

ТЕМА 13. Основні етапи еволюції сонатної форми. Старовинна сонатна форма.

Усно: Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи).

Письмово: Зробити комплексний аналіз твору у старовинній сонатній формі або формі рондо-сонати (за фахом).

ТЕМА 14. Циклічні форми.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи)

Письмово:

1. Заповнити таблицю: Характеристика обов'язкових танців старовинної сюїти.
2. Заповнити таблицю «Характеристика класичної симфонії».

3.Зробити загальну характеристику твору циклічної форми (за фахом).

ТЕМА 15. Поліфонічні форми та жанри.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи)

Письмово: Зробити комплексний аналіз поліфонічного твору (за фахом, при наявності).

ТЕМА 16. Контрастно-складені, вільні, змішані форми. Концентрична форма.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи)

Письмово:

комплексний аналіз твору у контрастно-складеній, вільній, змішаній або концентричній формі (за фахом).

ТЕМА 17. Вокальні форми та специфіка їх аналізу

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи).

Письмово:

Зробити комплексний аналіз вокального твору (за фахом).

ТЕМА 18. Оперні форми.

Усно:

Дати відповіді на питання поточного контролю по темі (з урахуванням рівня кожної групи)

Письмово:

Зробіть комплексний аналіз оперного твору(вокального, інструментального номеру).

Надаємо допоміжний матеріал до курсу для аналізу музичних творів.

Орієнтовний план комплексного аналізу твору.

Аналіз твору (варіанти: педагогічного репертуару, з фаху, з програми державного іспиту).

Виконано здобувачем передвищої освіти (прізвище, ініціали).

Композитор, назва твору (при наявності автор слів, автор перекладу, музичної редакції, аранжування).

I. ІСТОРИКО-СТИЛЬОВИЙ АНАЛІЗ.

У вільній формі викласти відомості про композитора – роки життя, століття, стиль, національна школа, творча діяльність: основні жанри, кілька найвідоміших творів. Для вокальної музики дати відомості про авторів поетичного тексту.

Творча спадщина композитора за виконавчим профілем здобувача освіти, за жанром аналізованого твору. Наприклад, для духових і конкретно для флейти (кількість концертів, сонат і т.п.).

Історія створення аналізованого твору (рік або період творчості, особливі причини, посвяти і т.п.). Зв'язки. аналогії, паралелі з іншими творами автора, в тому числі цього ж жанру, або з творчістю інших композиторів, наприклад, з такою програмною назвою, у вокальній музиці – приклади використання одного тексту різними композиторами (при наявності). Особливості виконавства епохи створення твору(наприклад, твір для струнних епохи бароко, або для клавесина). Якщо твір представляє собою перекладення для інших інструментів або голосів – вказати конкретні зміни. Вказати редакцію (при наявності). Якщо аналізується частина сонати, концерту, сюїти – дати коротку інформацію про всі частини твору (кількість, темп, тональність, форма кожної частини).

II. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ.

(текст чітко по пунктах – з нумерацією і назвою завдання).

1. Загальний зміст твору (у вокальному творі додатково зміст тексту): емоції, відображення, символіка.

2. Жанр твору (або риси жанру):

Визначення жанру:(визначення).

3. Музична форма.

Схема:.....

Назва форми

Опис (обґрунтування) форми

4. Характер, художній образ твору створюється комплексом (поєднанням) виразних засобів. При наявності і по можливості почати зі збігу або

розбіжності засобів, типових для жанру твору: наприклад, особливості складу, фактури, метроритму, типу мелодики, гармонії маршу, пісні, танцю, баркароли, вокалізу і т.д.. Далі у вільній формі і будь-якій послідовності, починаючи з самого яскравого і істотного для даного твору, зробити розбір окремих (не обов'язково всіх) елементів музичної мови: склад, мелодія, гармонія, лад, динаміка, темп, метроритм, фактура, роль супроводу, діапазон і теситура, тембр і т. д.

Обов'язково: знайти кульмінацію або зону кульмінації (у багаточастинному творі - місцеву і генеральну кульмінацію) – вказати місце розташування і дати характеристику. Тобто розкрити з поясненнями роль засобів музичної виразності у створенні художнього образу твору.

Засоби музичної виразності.

Аналіз головних елементів музичної мови.

Усі засоби виразності розглядаються у зв'язку із образним змістом.

Мелодія.

Теоретичний аспект. Тип мелодики: вокальний (кантилена чи декламація) та інструментальний. Рельєфний тематизм чи на загальних формах руху (мелодія-гармонія).

Типи мелодичного руху:

– висхідний, низхідний, хвилеподібний; однорівневий (на 1-2х нотах), секвенційний;

– плавний чи стрибкоподібний – виділити найбільш типові інтервали;

– оспівування, кружляння у вузькому діапазоні, стрибок із заповненням (вказати інтервал стрибка), рух по акордових звуках чи з опором на акордові звуки, початок мелодії з вершини-джерела.

Ладова характеристика мелодії (мажор, мінор з уточненням різновиду, народні лади), діатоніка чи хроматика.

Особливості тонального плану: однотональний, з відхиленням, модуляціями.

Діапазон – вузький, широкий (вказати інтервал), регістр (переважання низького, середнього чи високого).

Образно-емоційна характеристика.

Протяжна, лірична, співуча, широкого дихання, прониклива, схвильована, трепетна, гнучка, неспокійна, напориста, стримана, тривожна, умиростворена, сувора, патетична, меланхолійна, траурна, сентиментальна, скорботна, жалібна, світла, проста, ніжна, ласкава, задумлива, задушевна, витончена, граціозна, святкова, велична, урочиста, енергійна, повітряна, впевнена, вольова, мужня, героїчна тощо.

Програмно-образотворчі елементи – спів птахів, дзюрчання води, коливання дитини, інтонації зітхання, плачу, фанфари, заклику, ораторська мова тощо.

Метроритм.

Теоретичний аспект. Дводольність чи тридольність (зв'язок із жанровою

основою), простий чи складний розмір, регулярно –акцентований чи змінний (метр, розмір), пунктирний, синкопований ритм, наявність ненормативних тривалостей, поліметрія, ямбічні чи хореїчні, амфібрахічні мотиви.

Остинатні ритмоформули чи рівномірні ритмічні малюнки (рівномірна пульсація чвертями, восьмими і т.д.). Переважання великих або дрібних тривалостей.

Образно-емоційна характеристика.

Рівномірний, чіткий, карбований, наполегливий, маршеобразності, стійкий, витриманий, постійний, одноманітний, невтомний, монотонний, підкреслений, судомний, млявий, витончений, танцювальний, активний, невблаганний, розслаблений і т.д..

Гармонія.

Теоретичний аспект. Класична, ускладнена романтична, джазова гармонія, нескладна діатонічна або альтерована, стійка (в експозиційних розділах і в моторних жанрах) і нестійка гармонія. Тонічний або домінантовий органний пункт, кадансування, плагальні або автентичні оборот, тональна стійкість, плавні тональні переходи в тональності першого ступеня споріднення, тональні стрибки – зіставлення тональностей (в тому числі на межі розділів форми), відхилення і модуляції, застосування тільки основних функцій, використання тризвуків, септакордів, нонаккордов, затримань, альтерації, неповних, сучасних співзвуч (по кварта, квінтам, секундам і т.п.), остинатна гармонія і т. д.

Образно-емоційна характеристика.

Урочиста, різка, напружена, велична, темна, м'яка, прозора, світла, просвітлена, повітряна, нестійка, коливається, що пливе, насичена, щільна, барвиста, яскрава і т.д..

Фактура.

Теоретичний аспект. Одноголосна, монодія (акомпанемент не припускає, без відчуття гармонічних функцій). Багатоголосся – в музиці гомофонно-гармонічного складу: акордова фактура (хорал), мелодія із супроводом (акордовим або фігураційним), види фігурацій: гармонійна, мелодійна, ритмічна, альбертієві баси. Органний пункт (бас), педаль (в середніх голосах), дублювання, жанрова характеристика фактури (танець, марш, пісня та ін. вказати типові риси). Поліфонічна фактура імітаційна і неімітаційна – контрастна поліфонія (вказати кількість голосів, види імітацій).

Функції супроводу - для творів з солістами.

Вступ (фактурний, на основних інтонаціях, на власному тематизмі), відіграші, зв'язки, предикти, заключення, обрамлення (якщо вступ і заключення на одному матеріалі). Тональна визначеність, гармонійна підтримка, створення жанрової характеристики, узагальненої психологічної атмосфери, деталізації музичного образу, зображення обстановки (картина природи і т.д.), діалог з солістом, дублювання (точне, в будь-який інтервал,

неточне) – підтримка солюючої партії, використання підголосків, мелодій другого плану, контрапункту, імітацій і т.д.

Образно-емоційна характеристика.

Щільна, густа, прозора, повітряна, таюча, насичена, легка, пульсуюча, вальсоподібна, маршеподібна, фанфарна, хоральна, масивна, приглушена, одноманітна, напружена, соковита, барвиста, блискуча, заспокійлива, присипляти, збудлива і т.д.

Кульмінація в музичній формі. Місцева (в кожній частині) і генеральна (головна в творі великої форми). Один звук – акорд або кульмінаційна зона. Тиха кульмінація. Зона розташування – точка золотого перетину. Засоби підготовки кульмінації - поступове нагнітання плавним рухом або стрибком – вказати на який інтервал.

Характеристика кульмінації. Зона розташування – часто точка золотого перетину - вказати такт або розділ форми. Звуковисотна (нота і октава), метроритм (сильна доля і ритмічна зупинка – велика тривалість), гармонійна підтримка, фактура (іноді збільшення кількості голосів), динаміка і т.д.

Довільний аналіз другорядних засобів виразності – темпу, тембру, динаміки, регістру, агогіки, штрихів, способів звуковидобування. Зв'язок і взаємодія елементів музичної мови між собою.

Висновки повинні містити узагальнення даних аналізу форми і засобів музичної виразності за такими параметрами:

типові риси даного жанру і форми, можливо стилю епохи, композитора, індивідуальні риси, особливості, виразні прийоми в уже згаданому творі.

При аналізі вокального твору додатково необхідно виділити наступні параметри:

1. Порівняння з текстом першоджерела – повна відповідність або фрагментарна, перестановки, повтори і т.д. – пояснення.
2. Узагальнене або деталізоване втілення поетичного тексту.
3. Зберігання або подолання в музиці поетичної строфи.
4. Види розспівів – фонетичний або в середині складу.

Зразок аналізу музичного твору (надається до Теми № 3 . Засоби музичної виразності).

В.А. Моцарт. Арія Фігаро з опери «Весілля Фігаро» (початковий період)

I. Історико-стильовий аналіз

Вольфганг Амадей Моцарт – геніальний австрійський композитор другої половини XVIII ст., яскравий представник віденського класицизму. Разом з Гайдном та Бетховеном був засновником класичної симфонії, класичного концерту, класичної сонати, одним з реформаторів жанру опери.

У творчій спадщині Моцарта більше 600 творів різних жанрів, у т.ч. більше 40 симфоній, Реквієм, концерти для різних солюючих інструментів(у тому числі 27 концертів для фортепіано), квартети, квінтети, сонати. Серед п'ятнадцяти опер, найбільш відомі «Дон Жуан», «Чарівна флейта», «Викрадення з Сералю», «Бастьєн і Бастьєна».

Опера «Весілля Фігаро» створена у 1786 р. Лібрето Лоренцо де Понте за п'єсою П'єра Бомарше «Сказаний день або Весілля Фігаро» (за іншою частиною цієї ж п'єси видатний італійський композитор Джоаккіно Россіні через 30 років в 1816 р. написав оперу «Севільський цирюльник»).

В опері 4 дії. Арія «Хлопчик жвавий...» – другий сольний номер Фігаро. Ця арія є непрямою характеристикою іншого героя опери – Керубіно.

II. Теоретичний аналіз

1. Зміст музичного твору :емоції та відображення. арія Фігаро – музичний портрет Керубіно.

2. Жанр: арія з опери (з рисами маршу).

Опера – музично-драматичний жанр, що ґрунтується на синтезі музики, слова та дії.

Арія – сольний вокальний номер у супроводі оркестру з опери, кантати і т.д., який є характеристикою діючої особи.

Марш – музичний жанр, що має енергійний, чіткий ритм і такт, призначений для супроводження пересування людей в чіткому, синхронному темпі.

3. Музична форма: форма всієї арії – рондо. Початок – рефрен у формі періоду.

Схема та опис форми арії рондо та початкового періоду – будуть зроблені пізніше по курсу.

4. У цій арії Фігаро іронічно вітає Керубіно з несподіваною для нього воєнною кар'єрою, саме тому в рефрені присутні типові риси маршу: темп *allegro*, гомофонно-гармонічний склад, дводольний метр, чіткий ритм, використання пунктиру.

Жартівливий характер рефрену надається завдяки дуже простій мелодії, яка формується по акордовим звукам тільки 2-х гармоній: тоніки і доміанти тональності C-dur – зручної для натуральних труб і валторн, неодноразовим повторам схожих мотивів, набридливим підкресленням пунктирного ритму, дублюванню вокальної мелодії в оркестрі.

Кульмінація періоду імітує звучання фанфар (або військового ріжка, горна) – це 9-10 такти, вона будується по звукам тонічного тризвуку з рухом від

прими до терцового тону в діапазоні децими (нота «мі» I октави – найвища нота цього рефрену).

Комплексний аналіз періоду

ПЛАН ТА ТЕРМІНИ.

- 1. Композитор** – національна школа (німецька, французька...)
 - Століття
 - Епоха (бароко) чи стиль, творчий напрям (віденський класицизм, романтизм, імпресіонізм, сучасна музика)
- 2. Жанр** (чи риси жанру) – інструментальна мініатюра з програмною назвою, пісня, танок, марш, тарантела, елегія, прелюдія, ноктюрн, романс, арія, хор і т.д.
- 3. Характер музики, художній образ(основні):**
 - Спокійна, лірична, м'яка, споглядальна, умиротворена
 - Печальна, похмура, трагічна, скорботна
 - Радісна, святкова, бурхлива, урочиста
 - Героїчна, тривожна, неспокійна, схвильована, напружена, драматична, бунтівна, пристрасна
- 4. Склад музики** (поліфонічний чи гомофонно-гармонічний, змішаний – гомофонно-поліфонічний), **фактура** (монодія, мелодія із супроводом, акордова фактура, мелодичні чи гармонічні фігурації і т.д.)
- 5. Структура** – побудова періоду з вказівкою на кількість тактів (4+10). Нормативний квадратний, ненормативний (з доповненням, скороченням, розширенням, з органічною неквадратністю, з 3х речень, період типу розгортання, період єдиної будови).
- 6. Тематизм періоду з буквеною схемою** (аа., ав, авв...). Повторної будови, неповторної будови; з 3 х речень де... та... будуються на одному матеріалі; на розвитку початкових мотивів без поділу на речення (тільки на фрази).
- 7. Тональний план ...dur чи ...moll**
 - Однотональний
 - Однотональний з відхиленням в яку ступінь чи функцію (S, D, паралельний мажор чи мінор)
 - Модулюючий в яку ступінь чи функцію (S, D, паралельний мажор чи мінор)
- 8. Закінчення періоду** – замкнутий чи розімкнений.
- 9. При наявності: вступ** – його різновид (фактурний чи на основних інтонаціях, на власному тематизмі).
- 10. При наявності: кульмінація** – точне розташування – у якому такті, на якій долі, як підготовлена (поступово чи стрибком); характеристика – яка гармонія, скільки звуків, регістр, динаміка, ритм і т.д.

МЕТОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувачів освіти перевіряється практичним методом та реалізується під час перевірки письмових та усних завдань у процесі вивчення кожної теми. Під час оцінювання обов'язково враховується індивідуальна траєкторія кожного здобувача освіти.

Вивчення дисципліни передбачає проведення поточного, семестрового та підсумкового контролю.

Поточний контроль включає до себе перевірку засвоєння матеріалу тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання практичних завдань у т.ч. самостійної роботи.

Методи усного контролю використовуються для оцінювання наступних форм роботи: відповіді на базові теоретичні питання по кожній темі (з урахуванням спеціалізації та рівня групи), образно-емоційна та теоретична характеристика засобів музичної виразності, особливості їх взаємодії у творах, вибраних викладачем, виконання творчих завдань: створення музичних фрагментів, імпровізація за фортепіано в заданому стилі або жанрі, виступ з анотацією твору з педагогічного репертуару або фаху (за окремим планом) та аргументований захист власної концепції.

Методи письмового контролю пов'язані з виконанням наступних практичних завдань: тестування, заповнення таблиць по окремим темам (Жанр, стиль, музична форма, Жанри різних видів мистецтв, Різновиди рондо, Порівняння типів варіацій та інші), тематична робота по заданому зразку, слухова робота по варіаційній формі, оформлення схем–записів, аналізів творів, про які йшла мова в класі. Завдання створюються згідно з темами курсу.

Семестровий контроль проводиться з метою визначення результатів навчання та здійснюється наприкінці кожного семестру в терміни, що встановлені навчальним планом. У разі активної роботи здобувача протягом семестру та виконання всіх завдань відбувається автоматичне оцінювання. В іншому випадку (пропуски занять, відсутність виконаних робіт, незадоволеність власними результатами) форми семестрового контролю визначаються індивідуально на потребу здобувача / викладача у встановлені терміни.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання та здійснюється в останньому семестрі в терміни, що встановлені навчальним планом, у формі екзамену. Вимоги до підсумкового контролю складаються з наступних складових:

- тестування;
- визначення музичної форми та її різновиду за умовною схемою;
- бліц-аналіз твору з репертуарної програми здобувача (потрібно визначити національну школу, час, стиль композитора, жанр, форму конкретного твору).

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти за курс

фахової передвищої освіти визначаються Положенням про систему оцінювання якості навчальних досягнень здобувачів освіти в Дніпровській академії музики.

Критерії оцінювання знань і компетентностей з навчальної дисципліни:

Оцінка «А» («відмінно»):

у випадках, коли здобувач фахової передвищої освіти виявляє системні знання з дисципліни, глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, демонструє високий рівень володіння теоретичними знаннями, точно і досить докладно аналізує музичний твір, його стильовий напрям, жанр, форму, образний зміст, музично-виразні засоби та прийоми розвитку; самостійно використовує набуті знання, вміння та здібності в музичній діяльності.

Оцінка «В» («дуже добре»):

у випадках, коли здобувач фахової передвищої освіти знає програмний матеріал, не допускає суттєвих помилок у відповідях на теоретичні питання, чітко визначає і обґрунтовує шляхи застосування теорії на практиці, демонструє досить докладний аналіз музичного твору, його стиль, жанр, образно-емоційний зміст, загальну форму, музично-виразні засоби і прийоми розвитку, але допускає незначні помилки, окремі неточності, які може самостійно виправляти.

Оцінка «С» («добре»):

у випадках, коли здобувач фахової передвищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, не допускає суттєвих помилок у відповідях на теоретичні питання, володіє навичками при виконанні практичних завдань, але має окремі труднощі, виконуючі комплексний аналіз музичного твору, вірно визначає загальну форму твору, його стиль, жанр, образний зміст і музично-виразні засоби, але не може виокремити індивідуальні особливості трактування жанру, форми, головних прийомів викладення та розвитку музичного матеріалу.

Оцінка «D» («задовільно»):

у випадках, коли здобувач фахової передвищої освіти засвоїв початковий матеріал недостатньо, погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, має складнощі при виконанні практичних завдань. Порушує логіку та послідовність аналізу музичного твору. Вірно визначені форма та жанр в цілому, але основні музично-виразні засоби, прийоми викладення та розвитку тематичного матеріалу не визначені. Аналіз досить поверхневий.

Оцінка «Е» («достатньо»):

у випадках, коли здобувач фахової передвищої освіти засвоїв початковий матеріал недостатньо повно, не володіє теоретичними знаннями щодо значної частини дисципліни та навичками при виконанні практичних завдань.

Загальна форма музичного твору визначена дуже приблизно, або не зовсім вірно. Більша частина комплексного аналізу не виконана. Судження поверхневі, мало аргументовані.

Оцінка «FX» («незадовільно з можливістю повторного складання»):

у випадках, коли здобувач фахової передвищої освіти знає незначну частину навчального матеріалу, не може відповісти на теоретичні питання, з великими труднощами виконує аналіз музичного твору припускається суттєвих помилок у трактуванні жанру та форми, засобів музичної виразності.

Оцінка «F» («недостатньо з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»):

у випадках, коли здобувач фахової передвищої освіти не має будь-яких уявлень про вивчений матеріал, неспроможний виконати жодне практичне завдання. Аналіз твору відсутній, стиль, зміст, жанр, форма не визначені.

Рекомендована література

Основна

1. Сенік О.Д., Аналіз музичних творів: практичний довідник. К., 2023. 44 с.
2. Степурко В.І., Аналіз музичних творів: навчальний посібник. К. : НАКККіМ, 2020. 140 с.
3. Фіськова Н. Я., Нечепуренко О. І. Аналіз музичних творів : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2022. 108 с.
4. Шурдак М. І. Аналіз музичних творів. Теоретичний матеріал для практичної та самостійної роботи. Частина 1. Луцьк, ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 23 с.

Додаткова

1. Бортнік А., Музичук І., Пастуханова Н., Чайковська О. Аналіз музичних творів. Рівне, 2011. 130 с.
2. Мартинюк В., Овчарова С., Щітова С. Поліфонічний зошит юного бандуриста: навчально-методичний посібник. Дніпро : Ліра, 2023. 48 с.
3. Мартинюк В., Овчарова С., Щітова С. Українська пісня у поліфонічних творах для бандури: навчальний посібник. Дніпро: Ліра, 2017. 68 с.
4. Лютько Л. П., Горчакова І. О. Теорія музики (І курс): навчально-методичний посібник. Дніпро : Ліра, 2025. 100 с.
5. Лютько Л. П., Горчакова І. О. Теорія музики (ІІ курс): навчально-методичний посібник. Дніпро : Ліра, 2025. 112 с.
6. Лютько Л. П., Горчакова І. О. Теорія музики (ІІІ курс): навчально-методичний посібник. Дніпро : Ліра, 2025. 108 с.
7. Лютько Л. П., Горчакова І. О. Теорія музики (ІV курс): навчально-методичний посібник. Дніпро : Ліра, 2025. 112 с.
8. Сіненко О. О. Аналіз музичних творів : практикум. К. : Ліра-К, 2017. 112 с.
9. Скоромний В.П. Аналіз вокально-хорових творів : практикум. К. : Ліра-К, 2017. 80 с.
10. Скоромний В.П. Аналіз музичних творів : практикум. К. : Ліра-К, 2017. 78 с.
11. Смаглій Г., Маловик Л. Основи теорії музики : Підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтва. Х. : Факт, 2005. 384 с.
12. Побережна Г., Щериця Т. Загальна теорія музики. К. : Вища школа, 2004. 304 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Дніпропетровська державна обласна універсальна наукова бібліотека
[http:// www.libr.dp.ua/](http://www.libr.dp.ua/)
2. Національна бібліотека України ім. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Народна бібліотека України
[http://www. biglib.com.ua/](http://www.biglib.com.ua/)